

**Mo:fo:s agel we
Yon
e sa:sa:lo:
To We Tamina Agelema**

Kalu bugo:lo: sa:sa:lo: we, Yon. E Ya:suwa:lo: tili wido: kalu kugula:fo:wo: nowo: e. E ko:go:do: ulula:liabiki, mo:fo:s we tilidabu kaluka:isalemo:wo: agelema:ki, sa:sa:lo:.

Mo:fo:s sa:sa:lo: wenamio:, asulo:wo: a:la: da:labiki, asulo: dima:ki, mo:fo:s we a:na sa:sa:lo:. To nowo: we, nio: Gode o:lia: Ene Inso: Ya:su Keliso o:lia:yo:lo: ha:fo: disa:la:sa:ga: asulo:wo: imilise doma:ki, a:la:ta:ga: tili dabu kaluka:isalemo:wo:lo: ha:fo: disa:ma:ki, to we Yona:yo: a:na sa:sa:lo:. To andebo: we, kaluka:isaleyo: kaluwa:lo: madali godeya: man walasa:lakiyo: wida:lab a:namio: mo:tilidabuma:ki, a:la:ta:ga: to we a:na alobana wido:. Kalu a:ma: sa:lakiyo:, “Godeya: Inso: Ya:su a:no:, kalu ni o:ngo:wo: mo:fa:la:dowan” a:la:sio:. To we hala sa:labiki, Yon eyo: da:da:sa:ga:, kaluka:isaleyo: to wenamio: mo:kuduhamana:ki, mo:fo:s we a:na sa:sa:lo:.

To Mela:no: a:no: kalaba fa:la:dowo:

¹ To Mela:no:lo: a:lab taminde amilo: elen a:no: niliyo: dabu. A:la:ta:ga: ninin siya: ba:da:sa:ga:, nili dagiya:yo: golo:. To amio: mela:no:wo: a:lab ko:lo:, to weno:ko: niliyo: gimo:wo: walama:nigo:l.

² Mela:no: a:no: kalule fa:la:dota:ga: a:lab a:no:

ninin ba:da:sa:ga:, mela:no: mela:no: we gimo:wo: a:na walaso:lo:l. Tamin amio: E Iya o:lia: elen ko:lo: o:go: nilo: amio: kalaba fa:la:dowo:. ³ Gio: ni o:lia: ege doma:ki, nililo: ba:ba: o:lia: nililo: dabu a:no:lia:yo: gimo:wo:lo: walaso:lo:l. A:la:ta:ga: nio: Gode o:lia: Inso:, Ya:su Keliso o:lia:yo: ege dowo:sen. ⁴ A:la:fo:ko:lo: nili sagalo: a:no: ilili-foma:ki, mo:fo:s we a:na sa:sa:lo:.

Nio: Gode ho:lena doma:niki.

⁵ To we Ya:suwa:yo: malolabikiyo:, nio: dabu ko:lo: gimo:wo: a:na sa:ma:nigo:l. Gode e ho:len nafa malilo: ko:lo: mogago: imilig nowo: e amio: mada aundo:ma. ⁶ Kaluka:isale abeyo: to sa:lakiyo:, “Ne Gode o:lia: ha:fo: disa:” a:la:sa:laki ko:sega, e mogago: dimida:liki, sololi o:ngo:wa sia:lalega, to elo: sio: a:ma:yo:, e madalilo: sa:lan kaluwo: dowab. A:la:fo:ko:lo: Godeya: to man hendeleyo: kalu e mo:kuduha:na:lab. ⁷ Ko:sega Gode E, man nafale dimida:liki, malilo: ho:lena a:lab ko:lo: nio: e dowo: o:leo:ngo: dowalega, negelebo: ege doma:ib. A:la:ta:ga: Godeya: Inso:, Ya:suwa: ho:bo: a:ma:yo: nili mogago: dimido: a:no: halaliki, nio: malilo: doma:ib. ⁸ A:la:fo:ko:lo: kaluka:isale abeyo:, “Ne mogago:wo: aundo:ma” a:la:sa:lalega, enena:ma:la:yo: e mogago:lo: mo:dimidan a:la:do:lo:le sa:lakigab ko:lo: Godeya: To hendeleyo: e amio: mo:da:lab. ⁹ Nililo: mogago: dimido: a:no: foga:le sa:lalega, Godeya:yo: enedo: to saefa: o:leaumbo: dimidama:ib. A:la:ta:ga: man nafa digalo: dimidaki, nili mogago: dimido: a:no: Eyo: hala:sa:ga:, ga:lilaliki, nio: malilo: doma:ib. ¹⁰ Kaluka:isale abeyo:, “Ne mogago:wo:

mo:dimidan” a:la:sa:lalega, to a:la:do: sa:lab
 a:ma:yo: Godeyo: madali tolo: sa:lan kalu a:la:li
 sa:laki gab. A:la:fo:ko:lo: Godeya: to man a:no:
 kalu a:ma: asulo: usamio: mo:da:lab.

2

Nilo: asufa:yo:, Ya:su.

¹ Ni so:wa i, gio: mogago:wo: dimidabena:ki,
 niyo: to we gimo: sa:sa:liga:to:l. Kalu imilig
 noma:yo: ko:lo: mogago:wo: dimidalega, nilo:
 asuwa:fa:no: kalu nowo: a:lab. Ya:su Keliso, e
 mada digalo: kalu ko:lo: nilo: asuwa:foma:kilo:,
 Iyamo:lo: tolo: sa:la:seno: e. ² Mogago: nililo:wo:
 dilama:ki, ene mela:no:wo: walaki sowo:. Elo:
 nanog di a:ma:yo: niko: asufa:ma, eyo: henfelo:
 amilo: kaluka:isale sab a:no:lo: tambo asuwa:taki
 go:.

³ Nio: Godeya: to saefa:yo: kudu ha:na:lalega,
 nio: Gode hendele asululi a:la:asulo:l.

⁴ Kaluka:isale abeyo: Godeya:lo: to saefa: a:no:
 mo:kuduha:naki, “Ne Godeyo: hendele asulo:”
 a:la:sa:lalega, kaluka:isale a:no: e madali tolo:
 sa:lan kalu dowab. A:la:fo:ko:lo: Godeya: to
 hendeleyo: e amio: mo:da:lab. ⁵⁻⁶ Ko:sega kalu
 abeyo: Godeya: to saefa:yo: kudu ha:na:lalega,
 Godeya:lo: asulan man a:no: e amio: mada ililo:
 Kaluka:isale abeyo: “Ne Gode o:lia:yo: asulo:wo:
 imilise dowo:l,” a:la:sa:lakiyo:, e Ya:suwa:lo: man
 dimido: o:leaum dimida:i ha:na:lubi. Kaluka:isale
 a:la:do: dimidab a:ma:yo:, Gode Elo: ha:fo: disa:lan
 man a:no: i usamio: halaido:ko: dofo:mela:ib.

⁷ Ne mili, Godeya:lo: to saefa: ko:lo: nilo:
 gimo:lo: sa:sa:lo:l we, ho:gima. To saefa: we, gio:

ho:gi mo:mo:da tilida:dakilo: dabu a:no:ko: wa:ka gimo: so:lo:l.* ⁸ Ko:sega to we ho:gi a:la:do: so:lo:l we. Man Ya:suwa:lo: dimido: o:lia: gililo: dimidab o:lia: a:no: ba:da:sa:ga:, to saefa: a:no: hendelelo:b a:la:asuluma:ki so:lo:l. Mo:wo: man mogago: dimidan a:no: sololi o:ngo: ko:lo: ha:na:ga: ha:nabiki, ho:lendeyo: so:so:idab.

⁹ A:la:fo:ko:lo: kalu abeyo:, “Ne ho:lena dofo:lo:l,” a:la:liki ko:sega eyo: tilidabu kalu nowo:mbo:wo: kele asula:sa:ga: mobeyalega, e sololi a:naka o:ilikigab. ¹⁰ Kalu abeyo: ao nowo:mbo:wo: ha:fo:wo: disa:lalega, e ho:lena dowab ko:lo: ho:len a:ma:yo: e mo:hala hamana:ki, dinafa walama:ib. ¹¹ Ko:sega kaluka:isale abeyo: tilidabu kalu nolbo:wo: kele asula:sa:ga: mobeyalega, e sololi a:naka iliki ko:lo: e do:bubu sia:likigab. Kalu a:no: siyo: ko:n o:ngo: dowo: ko:lo:, e tog a:na kuduho:no:l a:la:bo: mo:dinafa asulab.

¹² So:wa gio:, Ya:suwa:lo: dimido: a:ma: wiya ilikiyo: Godeya:yo: gili mogago:wo: ga:lila: ko:lo:, to we gimo:wo: a:na sa:sa:lo:l. ¹³ Ko:go:do: giliyo:, kalu taminde amilo: dowai mio: ko:lo: a:lab a:no:, gio: digale asulo:le ko:lo:lab. A:la:fo:ko:lo: to we gimo:wo: a:na sa:sa:lo:l. Kaluka:isale asugo: ho:gi nodola:sa:ga:lo: tilidabu gi a:no:, Seteneya: halaido:wo: tinio: ko:lo: a:labi, to we gimo:wo: a:na sa:sa:lo:l. Ni so:wa i, Do Godeya: gio: digale fanda asulo:le ko:lo: to we gimo:wo: a:na sa:sa:liga:to:l. ¹⁴ Ko:go:do: giliyo:, kalu taminde amilo: dowai

* **2:7:** To ho:gi saefa: we, tamin amio: Ya:suwa:yo: enedo: tili widan kalumo:wo: sio: Yon 13.34,35 a:namio: agelema.

mio: ko:lo: a:lab a:no:, gio: digale asulo:le ko:lo:lab. A:la:fo:ko:lo: to we gimo:wo: a:na sa:sa:liga:to:l. Kaluka:isale asugo: ho:gi nodola:sa:ga:lo: tilidabu gi amio:, halaido:wo: da:lab a:la:ta:ga: Godeya: mano: gili asulo: usamio: delen ko:lo: Seteneya: halaido:wo: gili tinio:. A:la:fo:ko:lo: to we niyo: gimo:wo: a:na sa:sa:liga:to:l.

Gio: henfelo: mano: asula:so:bo

¹⁵ Gio: henfelo: man we a:la:ta:ga: kelego: mogago: da:lab we asula:so:bo. Kaluka:isale abeyo: henfelo: man a:no: asula:lalega, Do Gode asulan man a:no: e amio: aundo:mo: da:lab. ¹⁶ Mo:wo: henfelo:wilo: man dimidano: we. Ini do:mo: sagalema:no: asulan o:lia:, siya: ba:da:sa:ga: meselan o:lia: kailan o:lia: a:no:, henfelo: wema: man. Man we Do Godelo:wa a:la:ta:ga: fa:la:dowo:ma. Man a:no: henfelo: wenamilo: deleno: o:m. ¹⁷ Henfelo: we o:lia: man mogago: dimidan a:no:lia:yo: tambo kelega:ga: ha:nab ko:sega, kaluka:isale Godeya: to saefa:lo: kuduha:na:lab a:no: mela:no: mela:no: mela:ib.

Ya:su o:lia: gisdo: dia:no:wo: fa:la:dowabi hagugu sio:

¹⁸ Ni so:wa i, henfelo: elema:no:wo: ko:na:ma dowab. Ya:su Keliso o:lia:lo: gisdo: dia:ib kalu imilise nowo: a:na fa:la:doma:ib a:la:do: sio: a:no: gio: tamina dabu. A:la:ta:ga: o:go: kalu Ya:su Keliso o:lia:lo: gisdo: dia:no: a:no: o:ma modo: nolo: fa:la:dowa:ta:ga: a:lab. A:la:fo:ko:lo: nio: a:no: ba:da:ga:yo:, henfelo: we ko:na:ma elema:nigab a:la:bo: nio: asulab. ¹⁹ Kalu i a:no: tamin amio: ni o:lia: a:la:ga:lo:, asulo: ililo:wo: ni o:lia:yo: imiligo: mo:dowabikilo: ta:fo:gane a:no: nilino:ma.

Iyo: nilino: kibo:bowo:, ni o:lia:ka o:domabe. Ko:sega iliyo: nio: ta:fo:gane ko:lo: iyo: hendele nilino:ma a:la:asulo:. ²⁰ Ko:sega gio: o:ngo:ma. Ya:suwa:yo: Godeya: Mamayo: gimo: dimi ko:lo: gio: to hendeleyo: tambo asululi ko:lo:lab. ²¹ Nilo: gimo:lo: mo:fo:s sa:sa:liga:to:l we, gio: to hendeleyo: mo:asulo: a:la:likima, gio: to hendeleyo: asulo: ko:lo:labiki, niyo: mo:fo:s we gimo:wo: a:na sa:sa:liga:to:l. Mo:wo: to hendele us amio: madali towo: mo:alab. ²² Kalu abeyo: to sa:laki, “Ya:su e, kaluka:isaleyo: tambo gasilima:kiyo: Godeya:lo: da:feyo: kaluwo:, emaka:” a:la:sa:la:lalega, kalu a:no: e madali tolo: sa:lano: o:m. A:la:do: sa:lab a:ma:yo:, Do Gode o:lia: Inso: Ya:su o:lia:mo:wo: gola ba:daki, kalu a:ma:yo: Ya:su Keliso o:lia: gis diab. ²³ Kalu abeyo: Inso:mo:wo: gola ba:dalega, Iya Gode o:lia:yo: mo:ege dofo:liki gab. Kalu abeyo: Inso: Ya:su amio: tili da:bu a:la:likilo: sa:lab a:no:, Iya Gode amio: e ege dofo:liki gab. ²⁴ Tamin amilo: to gililo: dabu a:no:, gili asulo: amio: dinafa halale asulufo:lubi. To a:no: gili asulo: usamio: asulufo:lalega, Do Gode o:lia: Inso: Ya:su o:lia:yo: ho:lenu: tambo gi o:lia: doma:ib. ²⁵ Tamin amio: Ya:suwa:yo: dinali sa:lakiyo:, “mela:no: mela:no: a:no: gimo: dimio:l” a:la:sio:.

²⁶ Kalu nolba:yo: gio: hala tililiha:nab ko:lo: a:no: hagugaki to we gimo: sa:sa:liga:to:l.

²⁷ Ko:sega gio: Godeya: Mamayo: Ya:suwa a:la:ta:ga: di ko:lo: e gi o:lia: a:lab. A:la:fo:ko:lo: kalu nolba:yo: gimo:wo: a:walama:ki, a:la:bo: mo:asuluma:ib. Mo:wo: Godeya: Mama a:ma:yo: kelego:wo: tambo ami gimo:wo: wida:lab ko:lo: Godeya: Mama a:ma:yo: towo: halayo: mo:widaki,

to hendeleyo: ko:lo: widan. A:la:fo:ko:lo: gio:
Mama Elo: widab aumb, Ya:su eya oga:di ta:bi.

Nio: Godeya: so:wa.

²⁸ Ni so:wa i, gio: Godeya oga:dita:ga:
dofo:melea. A:la:dimidalega, Ya:su Kelisowo:
a:ma:la: yalikiyo:, nio: mo:sendelowaki, halale
kagama:ib. ²⁹ Ya:su Kelisowa: man digalo: a:la:bo:
giliyo: asulo: ko:lo:, kaluka:isale mano: digalo:lo:
dimida:lab i a:no:, Godeya: so:wa dowaka:, a:la:bo:
giliyo: asuluma:ib.

3

¹ Wai! Godeya:yo: nio: mada alan asulo: ko:lo:
nio: Ene sowaka: a:la:safolab. A:la:go:ko:lo:
nio: hendele Godeya: so:wa ko:lo:lab. Henfelo:
kaluka:isaleyo: Do Godeyo: mo:fanda asulo:
ko:lo: iliyo: nio:lo: mo:fanda asulab. ² Ne mili,
nio: o:go: Godeya: so:wa dowab. Godeya:yo: tif
amio: nio: we o:ngo: doma:ib a:la:likiyo:, kalab
amio: o:semo:wido:. Ko:sega Ya:suwo: kalaba
fa:la:dowalikiyo:, E wengo:lo:b a:la:bo: hendele
misiyo: ba:ba:ib ko:lo:, nio: e o:ngo:ka doma:ib.
³ Kaluka:isale abeyo: kelego: a:no: hendele
fa:la:domabesa: a:la:likilo: yasila:lab a:ma:yo:,
ene asulo: amio: mogago: a:dimidama:no:wo:
eleta:ga:, Ya:su o:ngo: go:go:do: dowo: ko:lo:lab.

⁴ Man mogago: dimidan a:no:lia: Godeya:lo:
to saefa: ko:lo: o:go:sab a:no:lia:yo: imilo: dowo:.
A:la:fo:ko:lo: kaluka:isaleya:lo: man mogago:
dimida:lab a:ma:yo:, Godeya:lo: to saefa: a:no:
o:go:sa:lab. ⁵ Ya:suwa:yo: nili mogago: dimida:sen
a:no: dila:ma:ki mio: a:la:bo: nio: asulo:. Mogago:

imilise nowo: E amio: aundo:ma. ⁶ Kalu abeyo: Ya:su eya oga:di dowab a:ma:yo: mogago:wo: mo:dimida:lab. A:la:ta:ga: kalu abeyo: man mogago:lo: dimida:lab a:ma:yo:, ene asulo: amio: Ya:suwo: mo:ba:daki, e mo:fanda asulab.

⁷ Ni so:wa i, kalu imilig noma:yo: gio: dikili sa:labe:na:ki, gio: dinafa yasi dowab:bi! Ya:su Keliso e digalo: ko:lo: kaluka:isale abeyo: man digalo:lo: dimida:lab a:no:, e hendele digalo:, Ya:su e o:ngo: dowab. ⁸ Seteneyo: tamina a:la:ta:ga: o:go:lo:, mogago:wo: dimida:i ya:lab ko:lo: kalu abeyo: man mogago:lo: dimida:lab a:no:, e Setene a:no: ilikigab. Godeya: Inso:wo: Seteneya:lo: nanogo: dimida:i ha:na:lab a:no: bidila:ma:ni mio:. ⁹ Kalu abeyo: Godeya: so:wa dowab a:no:, e Godeya: mela:no:wo: eya dowo: ko:lo: man mogago:wo: mo:dimida:sen. E Godeya: so:wa ko:lo: mogago:wo: mada mo:dimida:mela:ib. ¹⁰ Ge Godeya: inso: o:lia: Seteneya: inso: o:lia: a:la:do: ele ba:ba:no:wo: we. Kaluka:isale abeyo: man digalo:lo: mo:dimida:lab a:no:, e Godeya: inso:ma. A:la:ta:ga: tilidabu kaluka:isale nowo:mbo:wo:lo: ha:fo:wo: mo:disa:lab a:no:lo:, e Godeya: inso:ma.

Tilidabu kalu nowo:mbo:wo: ha:fo:wo: disa:la:bi.

¹¹ Nio: nol o:lia:yo: ha:fo: disa:la:bi, a:la:do: wido: a:no: gio: tamina dabu. ¹² A:la:fo:ko:lo: nio: Ka:in e o:ngo:wo: dowo:so:bo. E Seteneya: inso: o:ngo: ko:lo: ene aowo: so:no:. E so:no:wo: mo:wo: we. Ka:in e man mogago: dimida:len. A:ibol e man digalo: dimida:len ko:lo: Ka:ina:yo: ene aowo: a:na sanasowo:. ¹³ Henfelo:

kaluka:isaleya:yo: tilidabu kaluka:isale gimo:wo:
kele asula:sa:ga: mobeyalikiyo:, gio: iligiso:bo.

¹⁴ Nio: tilidabu kaluka:isale nowo:lia:yo:
ha:fo:wo: disa:la:sen. A:la:fo:ko:lo: nio: tamin
amilo: soma:no:lo: doba:da:lo: elen a:no: o:ma
tiginita:ga:, mela:no: usa fa:la:dofolo:l, a:la:
asulo:. Kalu abeyo: nowo:mbo:wo: ha:fo:wo:
mo:disa:lalega, e soma:no:lo: doba:da: a:lab.

¹⁵ Kalu abeyo: ene ao nowo:mbo:wo: kele
asula:sa:ga: mo:bea:lab a:ma:yo:, kalu sana
sowano: o:ngo: dowab. A:la:ta:ga: kalu sana
sowan a:ma:yo:, Godeya: mela:no: mela:no:wo:
e amio: mo:dofolikigab, a:la:bo: gio: asulo:.

* ¹⁶ Ya:suwa:yo: ni asulakilo:, ene mela:no:
wale a:ma:yo: ao nowo:lia:lo: ha:fo: disa:lan
man a:no: ko:lo: wido:. A:la:fo:ko:lo: niliyo:lo:
nao nowo: asulakiyo:, nili mela:no:wo:lo:
a:la:walema:niki.

¹⁷ Kaluka:isale abeyo: e
kelego:wo: o:li deliki, tilidabu kaluka:isale
kelego:lo:ma a:no: ba:da:sa:ga: mo:nofolalega,
Godeya: ha:fo: disa:lan man a:no: e amio:
aundo:ma.

¹⁸ Ni so:wa i, giliyo: to mosowa:yo:
ha:fo:wo: disa: a:la:bo: mego:fa:yo: madaliyo:
sa:la:so:bo. Ko:sega kalu nowo:mbo:wo: hendele
nofolakiyo:, gio: ha:fo: disa:laki to sio: aumbo:,
nanogo: hendele dagiya:yo: dimida:bi. ¹⁹⁻²⁰ Niliyo:
a:la:dimidalikiyo:, nio: Godeya: eno: a:la:bo:
asulo: ko:lo:, nio: Godeya: siwa:la ilikiyo:, nio:
sendelowaki, ha:saka doma:no:. Mo:wo: Godeya:
Ene asulo:wo: nafale a:ma:yo:nili asulo:wo:

* **3:15:** Kalu nowo:mbo:lo: mo:bea:lab o:lia: kalab amio:lo: kalu
sanasowab o:lia: man dimidan a:la: a:no: Godeya: siwa:l amio:
imilise o:ngo: ko:lo: ba:dab.

tininila:sa:ga, kelego: tambowo: E asululi ko:lo:lab.

²¹⁻²² Ne mili, asulo: ninidoma:yo: mo:sendelo alitalega, nio: Godeya: siwa:l amio: tagio: mo:dowaki, Godemo:lo: dabu ba:dab a:ma:yo:, hendele dimia:ib. Mo:wo: nio: Godeya:lo: to saefa: kuduha:naki, man Elo: asulab aumbo: dimida:iya:len. ²³ Godeya: to saefa:yo: we. Nio: Ene Inso:, Ya:su Kelisowa tilida:da:ga:, kalu nowo:mbo:wo: ha:fo:wo: disa:la:bi. Elo: tamin amilo: to saefa:yo: o:m ko:lo: kuduha:na:bi. ²⁴ Kaluka:isale abeyo: Elo: to saefa:yo: kuduha:nab a:no:, e Godeya ege dowab ko:lo: Gode Elo: kalu a:no:lia:yo:lo: ege dowab. Godeyo: ni o:lia: ege dofo:lab a:la:bo: nio: asuluma:ki, Godeya: Mama nimo:lo: dimi a:ma:yo:, nimo:wo: wida:lab.

4

To widabo: alobana ba:da:bi.

¹ Ne mili, madalilo: dinali sa:lan kaluwo: modo: ko:lo: henfelo: amio: dalale siliki mano: wida:lab. A:la:go:ko:lo: kalu nolba:yo: gimo:wo: mano: widakiyo:, “Godeya: Mamayo: ne amio: dowo:” a:la:liki widab a:no: tilida:da:so:bo. Ko:sega e Godeya: Mamaleya: sa:labele a:la:likiyo:, giliyo: alobana ba:da:bi. ² To we Godeya: Mamaleya: gab a:la:do: alobana asuluma:no:wo: we. Kalu abeyo: “Ya:su Keliso E hende kalule mio:” a:la:sa:lalega, Godeya: Mamayo: kalu e amio: dowo:. ³ Ko:sega kalu abeyo: “Ya:su E kalulema” a:la:sa:lalega, kalu a:namio: Godeya: Mamayo: aundo:ma ko:lo:, e Ya:su Keliso o:lia:yo: gis diakigab. Man

a:no: fa:la:doma:ib a:la:likilo: sio:wo: gio: tamin
amio: da:da:len ko:lo: o:go: o:ma henfelo: wena
fa:la:dota:ga: a:lab.

⁴ Ni so:wa i, gio: Godeya: Eno: dowo: ko:lo:
giliyo: madalilo: dinali sa:lan kalu a:no: o:lika
tininima:ib. Mo:wo: Gode gi o:lia:lo: a:lab a:no:
E Halaido: ko:lo: Setene henfelo: wilo: a:lab a:no:
Godeya: tinio:. ⁵ Kalu i a:no: henfelo: wena
a:la:ta:ga: fa:la:dowo:. A:la:fo:ko:lo: ililo: man
wida:lab a:no: henfelo: wilo: dimidan mano: o:m.
Henfelo: kaluka:isaleyo: ililo: man widab a:no:
tilida:da:lab. ⁶ Ko:sega nio: Godelo:wa a:la:ta:ga:
mio: ko:lo:, kalu abeyo: Godelo: alan asulo: i
a:ma:yo:, nililo: to widabo: tilida:da:lab. Kalu
abeyo: Godelo:wa a:la:ta:ga:lo: mo:mio: a:no: nili
to widabo: mo:tilida:da:lab. Nio: a:la:asulo: ko:lo:,
Godeya: Mamaya: to hendeleyo: a:la:ta:ga: madali
tolo: sa:lan man a:la:bo:, niliyo: dinafa alobana
ba:da:sa:ga: asuluma:no:.

Ha:fo:lo: disa:lan man a:no: mo:wo: Gode E.

⁷ Ne mili, negelebo: ha:fo:wo: disa:ma:niki.
A:la:do: so:lo:lo: mo:wo: we. Ha:fo: disa:lan
man a:no: Godelo:wa a:la:ta:ga: mio:. Kalu
nolbo:wo: ha:fo:lo: disa:lab a:no:, kalu i a:no:
tambo Godeya: Inso: ko:lo:, iliyo: Godeyo: asulo:
ko:lo:lab. ⁸ Kalu nol o:lia:lo: ha:fo: disa:ma:no:
man a:no: mo:wo: Gode E. A:la:fo:ko:lo: kalu nol
o:lia:yo: ha:fo:wo: mo:disa:lab a:no:, e Godeyo:
mo:asulo: ko:lo:lab. ⁹ Godeya:yo: ni o:lia: ha:fo:wo:
disa: a:lakilo: nimo:lo: wido:wo: we. Ya:suwa:lo:
nanog dimido: a:namio:, nio: mela:no:wo: eya
dima:ki, Godeya:yo: Ene So:wa wa:la:b imiliseyo:
henfelo: wena iliga:fo:. ¹⁰ Hendele ha:fo:wo: disa:

a:lakilo: dimidano: we. Godemo:wo: nili ha:fo: disa:ma. Ko:sega Godeya:yo: nimo:wo: mada ha:fo: disa:lakiyo:, Ene So:wayo: nili mogago: dila:ma:ki iliga:fo:.

¹¹ Ne mili, Gode Eyo: ni o:lia: ha:fo: disa: ko:lo:, niliyo:lo: negelebo: ha:fo:wo: a:la:disa:ma:niki.

¹² Kaluka:isale imilig noma:yo: Godeyo: misiyoy: mo:ba:ba:. Ko:sega niliyo: nolbo:wo: ha:fo: disa:lalega, Godeyo: ni o:lia:yo: ege dowaliki, Gode Elo: ha:fo: disa:lan man a:no: ni usamio: halaido:ko: dofo:mela:ib.

¹³ Nio: Gode o:lia: ege dota:ga:, Gode E ni o:lia: ege dofo:lab a:la:likiyo: nio: asulo: mo:wo:, Godeya: Ene Mamayo: nimo: dimi. ¹⁴ Godeya:yo: Ene So:wayo: henfelo: kaluka:isale Setene elo: amilo: ane a:no: a:ma:la: gasilima:ki, iliga:fo: ko:lo:, niliyo: ba:da:sa:ga:, nolbo:wo: kalaba wida:len. ¹⁵ Kalu abeyo: Ya:su E, hendele Godeya: So:wa a:la:do: kalab amilo: sa:lab a:no:, Godeyo: e o:lia: ege dowab a:la:ta:ga:, kalu a:no: Godeya ege dowab. ¹⁶ Godeya:yo: nimo:wo: ha:fo: disa: a:la:bo:, nio: hendele asula:sa:ga:, tilidabu.

Kalu nol o:lia:lo: ha:fo: disa:ma:no: man a:no: mo:wo: Gode E. A:la:fo:ko:lo: kalu abeyo: nolbo:wo: ha:fo: disa:lab a:no:, kalu a:no: Godeya ege dowab ko:lo:, Gode elo: kalu a:namio: ege dowab. ¹⁷ Nio: a:la:dimida:sa:ga: ta:fo:lab a:namio:, Gode Elo: ha:fo: disa:lan man a:no: ni amio: halaido:ko: dofo:lab. Nio: hen wena o:silikiyo:, nio: Ya:su eyo: o:ngo: dofo:lo:l. A:la:fo:ko:lo: Godeya:lo: kaluka:isalelo: mo:walilima:no: ho:len fa:la:doma:nigab a:no:, nio: mo:tagilab. ¹⁸ Godeya:lo: ha:fo:wo: disa:lab

kalu a:no:, e mo:tagilan. Mo:wo: Gode Elo: ha:fo: disa:lan man a:no: e amio: halaido: dofo:lab a:ma:yo:, tagilan e amilo: delen a:no: dila: Kalulo: tagilab a:ma: ha:go: we. Kaluwa: mogago: dimidab amilo: wa:l mia:ib a:no: asulaki tagilab. Kalu abeyo: e amio: tagio: dowab a:no:, Gode Elo: ha:fo: disa:lan man a:no: e amio: halaido:wo: mo:dofoligab. ¹⁹ Godeya:yo: nimo:wo: ha:fo:wo: tamina disa: ko:lo: niliyo: ha:fo:wo: disa:la:mela:no:. ²⁰ Kalu abeyo: ao nol e o:lia:lo: sab a:no: ba:da:likiyo:, ha:fo:wo: mo:disa:lalega, Gode miseyo: mo:ba:dan o:mo:wo:, ha:fo:wo: mada hendele mo:disa:ma:ib. A:la:fo:ko:lo: kalu a:ma: sa:laki, “Ne Godemo:wo: ha:fo: disa:” a:la:sa:laki ko:sega, ene ao nowo:mbo:wo: kele asula:sa:ga: mobealalega, e madali dikili sa:la:lab. ²¹ Gode Elo: nimo:lo: to saefa:yo: we. Kalu abeyo: Godemo:lo: ha:fo:lo: disa:lab a:ma:yo:, ene ao nolbo:wo:lo: ha:fo:wo: a:la: disa:la:bi!

5

Tilidabu kaluka:isaleya:yo: henfelo: mano: tinio:

¹ Kaluka:isale abeyo:, Ya:su E Godeya:lo: da:feyo: a:la:likilo:, tilida:dab a:no:, e Godeya: Inso:. Kalu abeyo: nili Domo:wo: ha:fo: disa:lab a:ma:yo:, ene inso: nolbo:wo:lo: ha:fo: disa:lab. ² Nio: Godemo:wo: ha:fo: disa:laki, Ene to saefa:yo: kudu ha:nalega, man a:la:do: dimidab a:namio: niliyo: Godeya: inso: nolbo:wo: mada hendele ha:fo:wo: disa: a:la:asulo:l. ³ Nio: Godeya: to saefa:yo: kudu ha:nab a:namio:, nio: Godemo:wo: ha:fo: disa:lakigab. A:la:ta:ga: to Elo: saefa: a:no:

ko:lo: kuduha:na:no:wo: halaido:ma. ⁴ Mo:wo: Godeya: inso: dowab a:ma:yo: henfelo: man we tininilab. Nililo: Godeya: to saefa: tilida:da:ga:lo: kuduha:nab a:ma:yo:, henfelo: mano: tiniab. ⁵ Kaluka:isale abeyo: Ya:su E Godeya: So:wa a:la:do: tiliasulab a:ma:yo:, henfelo: amilo: man mogago: ko:lilo: da:lab we eka tininilab. ⁶ Ya:su Keliso E, ho:n o:lia: ho:bo: o:lia: a:ma:no: mio:. E ho:n imilise a:ma:no:ka mio:ma. Ko:sega, E ho:n o:lia: ho:bo: o:lia: a:ma:no: mio:.* Godeya: Mamayo: hendele ko:lo: Eyo: to hendeleyo: ko:lo: wida:sen. ⁷ To a:no: hendeleka: a:lakiyo: kelego: otalen wema: widab. ⁸ Mamayo:, ho:no:, ho:bo:wo: kelego: otalen a:namio:, asulo: imilise dowab.

⁹ Kaluka:isalelo: to sa:lab a:no: nio: tilida:dan. Ko:sega Godeya:lo: to sa:lab a:no: mada nafa ko:lo: kalule elo: to sa:lab a:no: tiginilab. Mo:wo: Godeya:lo: to sa:lab a:no: Ene So:waya:lo: dimido: a:no: ko:lo: sio:. ¹⁰ A:la:fo:ko:lo: kaluka:isale abeyo: Godeya: Inso:lo: tilida:dab a:ma:yo:, Godeya: to a:no: e asulo: amio: ege alilab. Ko:sega kaluka:isale abeyo: Godeyo: mo:tilida:dab a:ma:yo:, Godeya: Inso: Ya:suwa:lo: dimido: malolo: a:no: mo:tilida:daki, kalu a:no: Godeyo: madali tolo: sa:lan o:ngo:ka: a:la:ligab. ¹¹ Godeya:lo: nimo:lo: to sio:wo: we. Godeya:yo: nimo:wo: mela:no: mela:no:wo: dimi. A:la:ta:ga: Ene Inso:wa a:la:ta:ga: mela:no: dia:no:wo: togo: E

* **5:6:** Ya:suwo: Henfelo: wenamio: ya:sa:ga:, e ho:n amio: tololo: a:la:ta:ga: ene ho:bo:wo: i malana tula:sa:ga:, sowo:. A:la:fo:ko:lo: Ya:su e ho:n o:lia: ho:bo: o:lia: a:ma:no: mio: a:la:do: Yon elo: sa:sa:lo:wo: mo:wo: o:m.

ko:lo: a:lab. ¹² Kaluka:isale abeyo: Inso: o:lia: ege dowab a:ma:yo:, e mela:no: mela:no:wo: ta:li sab. Kaluka:isale abeyo: Inso: o:lia:yo: mo: ege dowab a:no:, e mela:no: mela:no:wo: mo:ta:li sab.

Nio: mela:no:wo: di a:la:asuluma:niki.

¹³ Gio: mela:no: mela:no:wo: di a:la:asuluma:ki, Godeya: So:wa amio: tilidabu kaluka:isale gimo:wo: to we a:na sa:sa:lo. ¹⁴ Nio: Gode Elo: asulab aumb iliki, nililo: dabu ba:dab a:no:, Eyo: da:da:ga: hende dimidama:ib ko:lo: Godeya: siwa:l amio: tagio: mo:dowaki, E aniba doma:no. ¹⁵ A:la:fo:ko:lo: nililo: dulugu sa:lab a:no: Godeya:yo: hendele da:dab a:la:asulaki, Emo:lo: dulugu sa:lab a:no: niliyo: o:ma di a:la:asulab.

¹⁶ Tilidabu kaluka:isale noma:lo: mogago: dimidab a:no: ba:da:ga:, ko:sega mogago: a:ma:yo: soma:no: doba:da:lo: mo:tililia: ha:na:no: dowo:lalega, giyo: a:no: ba:da:ga:yo:, e asuwa:foma:ki Godemo: dulugu sa:la:bi. A:la:galikiyo: Godeya:yo: kalu mogago:lo: dimido: o:mo:wo: mela:no:wo: dimia:ib. Man mogago: nol soma:no: doba:da:lo: tililia: ha:nan a:no: da:lab, ko:sega gio: Godemo:wo: a:no: ko:lo: dulugu sama a:la:liki so:lo:ba. ¹⁷ Godeya: siwa:l amio: digalo:wo: mo:ba:dab a:no: man mogago:wo: o:m. A:la:ta:ga: mogago: nolo: soma:no: doba:da:lo: mo:tililia: ha:nan ko:lo: da:lab.

¹⁸ Kaluka:isale Godeya: mela:no:lo: dimi a:ma:yo:, mogago:wo: mo:dimida:mela:ib. Kalu a:no:, Godeya: Inso: Ya:suwa:yo: dinafa bo:fo:laliki, Setene eyo: e mo:goma:ib. ¹⁹ Nio: Godeya: Eno:, a:la:ta:ga: henfelo: we tambo

Seteneya: halaido:wa: bo:fo:lab, a:la:bo: nio:
asulo:. ²⁰ Godeya: So:wayo: ya:sa:ga:, nimo:wo:
asulo: nafayo: dimi ko:lo: Gode Hendeleyo: a:lab
a:la:bo: nio: fanda asuluma:ki mio:. Nio: a:no:
asulaki, Godeya: Inso: o:lia: ege dofo:lo:l ko:lo:
Gode Hendele E o:lia:yo: ege dofo:lo:l. E Gode
Hendele a:la:ta:ga: mela:no: mela:no: mo:wo: E.
²¹ Ni so:wa i, madali godeyo: ege dowabena:ki,
gio: dinafa dowabiyo:!

Kaluli Baibel
Portions of the New Testament in the Kaluli language
of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Kaluli long
Niugini

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaluli

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

b1d455ca-c4bb-5822-b79f-8fad97c5b77